

3de VERGADERING. — 12 NOVEMBER 1890.

Mededeeling van ingekomen stukken.

3de VERGADERING.

VERGADERING VAN WOENSDAG 12 NOVEMBER 1890.

(GEOPEND TE 3 UREN.)

Ingekomen: 1°. berichten van leden; 2°. eene missive van den Minister van Justitie; 3°. en 4°. Koninklijke besluiten. — Aanbieding van een wetsontwerp tot benoeming van eene Regentes van het Koninkrijk. — Trekking der afdeelingen. — Mededeeling van de benoeming van de voorzitters en de ondervoorzitters der afdeelingen.

Voorzitter: de heer **Van Naamen van Eemnes**.

Tegenwoordig met den Voorzitter 121 leden, te weten de heeren:

Cremer, De Meijer, Dijkmeester, Zaaier, Van Kerkwijk, De Vries, Röell, W. Van Dedem, Seret, Mees, Hintzen, J. Van Alphen, Schaepman, Van Velzen, Schepel, Schreinemacher, Huber, Kerdijk, Van Asch van Wijck, Van Nunen, Van Vlijmen, Walter, De Ruiter Zylker, G. Van Dedem, Haffmans, Gleichman, Van Bylandt, Okma, Clercx, E. Cremers, De Beaufort, Lieftinck, De Geer van Jutfaas, Keuchenius, Land, Oppedijk, Zijp, Lambrechts, Schimmelpenninck van Nijenhuis, Bevers, Veegens, Van der Feltz, Roijaards van den Ham, Van der Borch van Verwolde, Heemskerk, Van Löben Sels, Reekers, Van der Schrieck, Van de Velde, Michiels van Verduynen, Van Wassenaer van Catwijk, Harte, Dobbelsmann, Seyfardt, Geertsema, Bool, A. Van Dedem, Pyls, Rutgers van Rozenburg, Roosbloom, Smidt, Van Gennep, Alberda van Ekenstein, Van Lier, Coenen, Van Swinderen, Merckelbach, Van Nagell van Ampsen, Goekoop, Gilde-meester, Van Nispen, Bahlmann, Van Gijn, Tak van Poortvliet, Donner, Schimmelpenninck van der Oye, Brantsen, Borret, Pijnappel, Viruly Verbrugge, Guyot, Van Houten, Nijssingh, Van Kempen, Breuning, Donker, F. Van Alphen, Engelberts, Hartogh, Prins, Verheijen, Van Roijen, Boreel van Hogelanden, Van der Kaay, Kolkman, Viruly, Van Tienhoven, Bultman, Thooft, Melvil van Lynden, Van Nispen tot Pannerden, Muller, Van Eysinga, Van Delden, Van der Breggen, Six, Beelaerts van Blokland, Levyssohn Norman, Van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen, Blijdenstein, Farncombe Sanders, Stork, Goeman Borgesius, Vlieland Hein, Kappeyne van de Coppello, Smits van Oijen, De Bruyn, Franssen van de Putte, Smitz en Mutsaers;

en de heeren Ministers van Koloniën en van Justitie.

De notulen van het verhandelde in de vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede dat zijn ingekomen:

1°. berichten van leden, die verhinderd zijn de vergadering bij te wonen: de heer Brantsen van de Zijp, door vertrek naar het buitenland, uit hoofde van een sterfgeval in zijne familie; de heer Blussé, door ambtsbezigheden; de heer Moolenburgh, ten gevolge van eene lichte ongesteldheid; de heer Wertheim, wegens andere bezigheden, en de heeren Regout en Magnée zonder opgaaf van redenen.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen;

2°. eene missive van den Minister van Justitie, daarbij terugzendende het besluit van de Staten-Generaal in vereenigde vergadering van 29 October jl., krachtens art. 40 des Grondwet, waarvan de afkondiging in het *Staatsblad* heeft plaats gehad;

3°. een Koninklijk besluit van 30 October 1890 (*Staatsblad* n°. 156), waarbij door den Raad van State, krachtens art. 45, 2°, van de Grondwet, waarnemende het Koninklijk gezag, ter algemeene kennis wordt gebracht, dat hij de waarneming, in naam des Konings, van het Koninklijk gezag aanvaard heeft;

4°. een Koninklijk besluit van 6 November 1890 n°. 6, betreffende de bijeenroeping van de leden der beide Kamers op Woensdag 12 November 1890, des namiddags te 3 uren, ter behandeling van het door de Ministers van Koloniën en Justitie in die bijeenkomst aan te bieden ontwerp van wet tot benoeming van eene Regentes van het Koninkrijk, zoolang het in het eerste lid van art. 38 der Grondwet omschreven geval niet heeft opgehouden te bestaan.

Deze stukken worden voor kennisgeving aangenomen

De **Voorzitter**: Ik heb de eer aan de Kamer, ingevolge art. 14 van het Reglement van Orde, mede te deelen, dat aan het besluit genomen in de Vereenigde Vergadering van 29 October jl. is gevolg gegeven zonder resumptie.

Ik geef het woord aan den heer Minister van Koloniën, tijdelijk voorzitter van den Raad van Ministers.

De heer **Hackay**, Minister van Koloniën

MIJNE HEEREN!

Sedert op 29 October jl. door Uwe Vergadering werd verklaard dat het in art. 38, 1ste lid, der Grondwet omschreven geval aanwezig was, is er geen verbetering merkbaar in den toestand van Zijne Majesteit onzen geëerbiedigden Koning en wordt de hoop, dat daarin eene gunstige wending zal komen, voortdurend geringer.

De Raad van State, krachtens art. 45, 2de lid, der Grondwet waarnemende het Koninklijk Gezag, zag zich diensgevolge genoodzaakt U uit te noodigen U op heden te vereenigen, ten einde overeenkomstig de artikelen 37 en 38 der Grondwet een wetsontwerp in behandeling te nemen om in het Regentschap te voorzien, zoolang het in het eerste lid van art. 38 der Grondwet omschreven geval niet zal hebben opgehouden te bestaan, en droeg daarbij aan mijn ambtgenoot van Justitie en aan mij op gemeld wetsontwerp in deze Vereenigde Vergadering in te dienen.

Reeds in het voorjaar van 1889 ontvingen wij eene dergelijke opdracht, doch de ons daarbij opgelegde droevige taak behoefde niet te worden vervuld door het onverwacht herstel van Zijne Majesteit, en kon alstoen voornoemde opdracht vervangen worden door die, om aan U voor te stellen te verklaren, dat het in art. 38 der Grondwet omschreven geval had opgehouden te bestaan.

Uit de in de *Staatscourant* van heden opgenomen verklaring van de geneesheeren des Konings blijkt dat, al is er nog geen spraak van oogenblikkelijk levensgevaar,

Trekking der afdeelingen.

de toestand van Zijne Majesteit hoogst ernstig is en de onmogelijkheid om Zelf de Regeering waar te nemen voor den Hoogen Lijder blijft voortduren.

Met diepe smart constateeren wij dat deze verklaring het onvermijdelijke van het nemen der thans voorgestelde voorziening bevestigt. Ons alsnu kwijtende van onze opdracht hebben wij de eer aan U, Mijnheer de Voorzitter, hierbij over te leggen een wetsontwerp, houdende benoeming van eene Regentes, met de daarbij behorende Memorie van Toelichting.

Wij meenen op U aller instemming te mogen rekenen, waar wij aan Uwe goedkeuring het voorstel onderwerpen om ook voor dit geval het Regentschap aan Hare Majesteit onze geëerbiedigde Koningin op te dragen. Werd reeds in 1884 met volle vertrouwen Uwe medewerking ingeroepen om het Regentschap aan Hare Majesteit op te dragen voor het geval van minderjarigheid van den Troonopvolger op het tijdstip zijner komst tot den Troon, zulks is voorzeker niet minder thans het geval, waar de band, zoo mogelijk, nog hechter is geworden, die Hare Majesteit aan ons Volk bindt, door de zelfopofferende liefde, waarmede onze geliefde Vorstin waakt bij de sponde van onzen kranken Vorst en door de ongeëvenaarde trouw en teedere moederlijke zorg, waarmede Zij zich wijdt aan de opvoeding van Neerlands Prinses.

Moge God ons geliefd Vorstenhuis en ons Vaderland in deze treurige dagen, waarin beiden zoo zwaar beproefd worden, in Zijne heilige bescherming nemen.

De **Voorzitter**: Ik heb de eer aan de Vergadering voor te stellen het ingekomen voorstel van wet te doen drukken en ronddeelen en te verzenden naar de afdeelingen.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De Vergadering gaat over tot de trekking der afdeelingen.

De uitslag daarvan is dat zullen behooren:

tot de *eerste afdeeling*, de heeren De Bruyn, Thooft, Van der Breggen, Vening Meinesz, Kappeyne van de Coppello, Van Akerlaken, Six, Van Houten, Lieftinck, Van Asch van Wijck, J. Van Alphen, Rooseboom, Dijkmeester, Van Löben Sels, Van Bylandt, Van der Kaay, Rutgers van Rozenburg, Farncombe Sanders, Van Velzen, Van Kerkwijk, Bahlmann en Clercx;

tot de *tweede afdeeling*, de heeren Smitz, Van Nagel van Ampsen, Van Nispen tot Pannerden, Franssen van de Putte, Breuning, Van Lier, Regout, Van der Feltz, Brantsen van de Zijp, Okma, Engelberts, Dobbelsmann, Schimmelpenninck van der Oye, Land, Gildemeester, Bool, Lucasse, Keuchenius, Walter, De Ram, Lambrechts en Haffmans;

tot de *derde afdeeling*, de heeren Smits van Oijen, Verheijen, Vlieland Hein, Van Tienhoven, Van Welderen Rengers, De Ruiter Zylker, Oppedijk, Beelaerts van Blokland, Brantsen, Bevers, G. Van Dedem, Röell, Zijp, De Beaufort, Van der Borch van Verwolde, Hintzen, Heemskerk, Glinderman, Michiels van Verduynen, Vos de Wael en Ruland;

tot de *vierde afdeeling*, de heeren Viruly, Blussé, Wertheim, Pijnappel, Bultman, Prins, Melvil van Lynden, Van Swinderen, Van Roijen, Welt, Pyls, Magnée, Goeman Borgesius, Zaaier, Van Delden, Travaglino, Hartogh, Donner, Verniers van der Loeff, Van Gijn en Vermeulen;

tot de *vijfde afdeeling*, de heeren Huydecoper van Maarsseveen, Muller, Van Eysinga, Stork, Alberda van Ekenstein, Nijsingh, Schepel, Huber, A. Van Dedem, W. Cremers, Roijaards van den Ham, Tak van Poortvliet, Van Berckel, Mees, Levysohn Norman, Van Kempen,

Guyot, De Geer van Jutfaas, Van Nunen, Harte en Van Vlijmen;

tot de *zesde afdeeling*, de heeren Van Gennep, Insinger, Van Nispen, Blijdenstein, E. Cremers, Smeenge, Geertsema, Mackay, Cremer, Gleichman, Kerdijk, De Meijer, Reekers, Van Wassenaer van Catwijk, Van de Velde, Goekoop, Mutsaers, Schreinemacher en d'Olne;

tot de *zevende afdeeling*, de heeren Merckelbach, Coenen, Van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen, F. Van Alphen, Donker, Moolenburgh, Veegens, Smidt, Domela Nieuwenhuis, De Vries, Kolkman, Schaepman, Seyffardt, W. Van Dedem, Heldt, Boreel van Bogelanden, Viruly Verbrugge, Schimmelpenninck van Nijenhuis, Seret, Borret en Van der Schrieck.

De **Voorzitter**: Ik verzoek de leden zich naar de kamers der afdeelingen te willen begeven, ten einde over te gaan tot het benoemen van de voorzitters en de ondervoorzitters.

De vergadering wordt geschorst, en daarna hervat.

De **Voorzitter**: Ik heb de eer mede te deelen dat door de afdeelingen zijn gekozen:

tot voorzitters de heeren Kappeyne van de Coppello, Keuchenius, Verheijen, Viruly, Van Eysinga, E. Cremers en Coenen.

tot onder-voorzitters de heeren De Bruyn, Smitz, Van Tienhoven, Van Delden, Tak van Poortvliet, Gleichman en Schimmelpenninck van Nijenhuis.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering verdaagd tot morgen ten half vier ure, in het vertrouwen dat dan het Eindverslag over het aanhangig wetsontwerp zal gereed zijn.

ONTWERP VAN WET TOT BENOEMING VAN EENE REGENTES.

In naam van Zijne Majesteit WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

De Raad van State, krachtens art. 45, 2°. van de Grondwet, waarnemende het Koninklijk gezag;

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doet te weten:

Alzoo Hij in overweging genomen heeft, dat de Staten-Generaal in vereenigde vergadering bij besluit van 29 October 1890 (*Staatsblad* n°. 155), hebben verklaard dat de Koning buiten staat is geraakt de regeering waar te nemen; en dat, ter voldoening aan de artikelen 42, 37 en 38 der Grondwet, een Regent moet worden benoemd;

Zoo is het, dat Hij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, heeft goedgevonden en verstaan, gelijk Hij goedvindt en verstaat bij deze:

Artikel 1.

Tot Regentes van het Koninkrijk, gedurende den tijd